

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus III. De usura in emptione & venditione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

tum reddi, quantum datum est; alijs excederetur æqualitas dati, & accepti. Colleges. 2. usurarium esse pactum mutuo adjectum, quo mutuarius obligetur vi mutui, ut vicissim mutuet sibi mutuanti, quia sic vi mutui ultra sortem mutuarius subiret gravamen pretio æstimabile. Sic Lugo tom. 2. D. 25. S. 5. n. 50.

§. 8.

An sit usura, fructus pignoris non computare in sortem?

1044 **S**ermo est de fructibus, qui excedunt sortem, expensas, & lucrum, quod ultra sortem exigere licet; quo posito. & fructus pignorum in sortem principalem non computare, sed sibi reservare, præter casus exceptos, usuram esse illicitam, ex c. 1. de usuris, ibi: si quis alicujus possessionem datâ pecuniâ sub hac specie (vel conditione) in pignus acceperit, si sortem suam (deductis expensis) de fructibus jam percepit, absolute possessionem restituat debitori. Si autem aliquid minus habet, eo recepto possessio liberè ad dominum revertatur. Quod si post hujusmodi constitutum in Clero quispiam extiterit, qui *desistendis usurarum lucris insistat* (nimirum ultra sortem suam, expensas, & lucrum justè debitum, aliquid de fructu pignoris retinendo) *Ecclesiastici officii periculum patiatur*. Idem dicitur c. quoniam 2. & conquestus, 8. h. t. ibi: *mandamus, quatenus, si terram ipsam titulo pignoris detinetis, & de fructibus ejus sortem recipitis, prædictam terram, Clerico memorato reddatis, nisi terra ipsa de feudo sit vestri Monasterii.*

Not. autem per fructus intelligi, quod *superest deductis expensis*, ut cum communi docet Barbosa de Appellativis, appellat. 103. n. 22. & cum dicimus fructus domino pignoris restituendos, intelligimus de his, qui servari possunt usque ad tempus, dum restituendum est pignus; secus enim pignoratarius eos vendere potest, & pretium redde-
dere domino.

1045 Dixi: *præter casus exceptos*; primus est, si Clericus à Laico acceperit in pignus possessionem Ecclesiæ, quæ tali Clerico data fuit in beneficium; quia sic fructus ultra sortem percipit ex suo, non alieno. Constat ex cit. c. 1. h. t. ibi: *nisi forte Ecclesia beneficium fuerit*, quod redimendum ei hoc modo de manu laici erat. Secundus: si pignus sit de terra, vel feudo monasterii,

cui in servitutum datum est, ut habetur in cit. c. *Conquestus*, de quo num. præced. Ratio est eadem. Tertius est de genere, qui non tenetur fructus pignoris recepti loco *dotis non soluta* in sortem computare; quia dote non solutâ, censetur pars dotis ad sustinenda onera matrimonii, c. *Salubriter*, h. t. Sic Castropalaus, n. 7. Sed hoc limita ad solum tempus durantis matrimonii. Ita ille p. 20. Quartus est, si vassallus feudum proprietario tradat in pignus debiti, remissa pensione annuâ, ut colligitur ex c. 1. de feudo, & c. *conquestus*, de usuris: quod Castropalaus p. 22. extendit etiam ad pignus emphyteuticum; non autem, usufructuarium, vel usufructuarium.

ARTICULUS. III.

De usura in emptione & venditione.

S iterum in definitione usuræ, quæ dicitur *lucrum quasi ex mutuo*, in emptione, & venditione non videtur habere locum, ut colligitur ex c. 10. h. t. ubi tales dicuntur *quasi Usurarii*, & c. *In civitate* 6. h. t. ubi, postquam refertur hic casus: *in civitate tua dicitis, sæpe contingere, quod, cum quidam piper, seu cinnamomum, seu alias merces comparant; quæ tunc ultra quinque libras non valent, promittant se illis, à quibus illas merces accipiunt, sex libras statuto tempore soluturos*; respondet Pontifex; *licet contractus hujusmodi ex tali forma non possit censeri, venire nomine usurarum*: quia tamen etiam in hoc contractu, sæpe sine justa causa, lucrum injustum quaeritur, ex sola dilatione temporis, ex pecunia præsentis pro futura: ideo etiam ejusmodi lucrum *usura nomine* comprehenditur, & dicitur *usura interpretative*, seu *virtualiter*, ut notant Doctores apud Pirhing, h. t. n. 59. his præmissis:

Quæres 1. An sit usurarium, rem pluris vendere, quam valeat, eò, quod differatur solutio pretii? & seclusis alijs ritibus, solam pretii dilationem, non excusare ab usura; quia venditor in hoc casu plus *formaliter* acciperet, ac exigeret, quam det; ita colligitur ex c. *in civitate*, de quo n. præced. ubi, postquam dicitur, hujusmodi contractum non posse censeri *nomine usurarum*, intellige formalium, statim subjungitur: *nihilominus tamen venditores peccatum incurrunt, nisi dubium sit, merces illas plus, minusve in solutionis tempore valituras. Et ideo civis tui saluti sua bene*

bene consulerent, si à tali contractu cessarent, cum cogitationes hominum Omnipotenti DEO nequeant occultari, id quod etiam habetur in c. consului. 10. eod. Dixi seclusis aliis tizulis, v. g. periculi, damni emergentis, lucri cessantis, Nam his concurrentibus augetur aestimatio rei datae. Confirmatur ex c. 10 h. t. infra referendo.

1048 Et ideo etiam Lessius l. 2. c. 21. d. 6. & alii docent, non esse licitum, eo solum pretextu, seu titulo, quod creditò res vendatur, pluris credito, quam numerato vendere, nimirum supra pretium legitimum, & summum, quia talis venditio in re continet usuram virtualem, cum perinde sit, ac si dares mutuum, ut ad certum tempus redderetur plus formaliter. Ex dictis iuribus colliges, quod licet lucrum ultra sortem acceptum ex eiusmodi venditionis contractu, dicatur, non posse censeri nomine usurarum, id quidem verum esse, de usura formali, seu lucro ultra sortem, in mutuo precise vi mutui, non tamen interpretativa; cum ibidem talis acceptio lucri non excusetur à peccato usurae, nisi, cum dubium est, de valore, quem merces habiturae sunt in termino solutionis.

1049 Queres 2. An sit usura minoris emere chirographa debitorum? R. ratione damni emergentis, vel lucri cessantis, aut periculi, licitum esse chirographa debitorum minoris emere. Sic Card. Lugo, tom. 2. de Just. d. 26. f. 7. n. 93. Cardenas supra cit. c. 3. n. 28. quia ratione talis circumstantiae decrevit pretium chirographi, quo compensatur damnum. Hac responsio procedit 1. siue chirographum sit maturum siue immaturum, sic Castropal. de Just. commut. d. 5. p. 13. à. n. 4. Hinc dare 95. pro chirographo valente 100. licitum est, si aestimatio damni, periculi, vel lucri cessantis, quod ponitur intervenire, valet quinque. Nam sic pretii, & mercis venditae servatur aequalitas. Procedit 2. si debitum sit litigiosum & incertum. Nam ex hoc decrevit ejus pretium, propter periculum, cui se committit Emptor. Procedit 3. si tibi, qui non es causa, quod debitum difficilius acquiratur, venale proponitur; quia merces ultroneae vilescunt; & ratione difficultatis in acquirenda debiti solutione hoc minoris valet, licet tibi sit acquisitu facile per accidens, ratione gratiae, qua polles apud debitorem, vel similes circumstantias; secus, si tu sis cau-

Tom. V.

sa difficultatis in acquirenda solutione. Sic Castropal. cit. n. 8. Layman l. 3. f. 5. tr. 4. c. 17. §. 5. n. 34. Nam in tali casu diminutio pretii per tuam injustitiam causatur.

Dices: ergo etiam, seclusis circumstantiis praedictis, licebit plus exigere, dando pecuniam numeratam, & praesentem, pro non numerata, & futura. R. Cum pecunia praesens majoris aestimetur, quam futura; quia minus est actionem habere, quam rem. L. minus. ff. de Regul. Juris. 2. Quia, qui dat terram sterilem, pro terra frugifera, minus dat, quam accipiat: sed sic se habet accipiens de praesenti 100. pro solvendis 100. post annum; quia sic alteri dat jus sterile, toto anno, usque ad terminum solutionis. R. Negando illatum, cum sua probatione, si secludas circumstantiam, damni emergentis, lucri cessantis, & periculi. Quare si pecunia precise consideretur, seclusis illis circumstantiis, pecunia praesens non est pretiosior futura. Sic Cardenas cit. c. 2. à 21. Sic enim perinde se habet, quam, si dans alteri centum, eadem servasset in suo scrinio, ut diximus supr. n. 1017.

Ad primam prob. R. cum Castropal. cit. n. 7. illam juris regulam intelligi de actione, litigiosa & periculosa. Nam haec minus valet, quam res ipsa; non autem de actione liquida, & periculo non exposita. Ad 2. prob. R. vel dans terram actu frugiferam, pro terra, quae primum post annum erit sterilis, patitur ex hoc aliquod damnum, vel non? ut si aequè illa non uteretur, ac si foret sterilis. Si primum? non manemus in casu secludente circumstantiam lucri cessantis. Si secundum? adhuc discrimen est, quia pecunia (sicut & jus) semper est ex se sterilis, adeoque non potest incrementum valoris accipere, ex eo, quod hominis industria lucrum parere possit; secus est de terra, quae aliquando est sterilis, aliquando frugifera.

Præterea notandum, verum esse, quod pretium justum aequivalet rei venditae, quando pretium omnino respicit substantiam rei venditae; non autem, quando circumstantias. Hinc cum chirographum centum aureorum propter circumstantias lucri cessantis, vel emergentis damni, in valore decrescat, pretium centum aureorum excedit valorem chirographi, adeoque justum erit, licet minus

E f

sit,

fit, nimirum, juxta æstimationem periculi, damni. &c.

ARTICULUS IV.

De usura in emptione, & venditione censuum.

1053 **C**ensus hic accipitur pro jure percipiendi annum redditum vel pensionem, ex re, vel persona alterius. *Contractus*, quo tale jus emitur, & venditur, *censualis* dicitur; qui emit, seu pretium dat pro illo jure; *Censualista*: qui accipit, & se obligat ad illum redditum quotannis persolvendum, *Censuarius* vocatur. Not. autem illum ipsum redditum annum etiam appellari censum. Census variè dividitur. 1. Ratione modi, quo constituitur in *reservativum*, & *consignativum*. 2. Ratione temporis, quo pensio solvi debet, in *perpetuum*, & *temporalem*. 3. Ratione rei, in *fructuarium*, & *pecuniarium*. 4. Ratione pacti, in *redimibilem*, & *irredimibilem*.

1054 **R**eservativus est, cum quis dominium etiam directum rei suæ transfert in alium, reservato sibi jure annuæ pensionis ex illa percipiendæ quotannis, vel in pecunia, vel in fructibus, vel alio æquivalente. *L. ult. C. de rerum permut.* *Consignativus* est, cum quis certo pretio emit, jus exigendi, & percipiendi pensionem aliquam quotannis ex re alterius. v.g. ex agro alterius, Scapham frumenti, vel ejus valore. Hinc census, si constituitur in certa re frugifera v.g. *domo*, *agro*, *vinea*, ut hoc onus incumbat rei, ad quemcunque possessorem transeat, dicitur *census realis*; si autem constituitur in certa persona, ut hæc ratione sui, non autem rei, obligetur, dicitur *personalis*; si in re, & persona, vocatur census *mixt.* Et quia census *consignativus* constitui potest cum onere pensionis annuatim solvendæ, vel solum ad certum tempus v.g. ad decem annos, quibus elapsis expiret; vel in perpetuum, sic ut transeat ad hæredes Censualistæ, ac Censuarii; ideo alius est *temporalis*, alius *perpetuus*. Contingit autem sæpe, quod contractui censuali, vel nullum pactum reluendi, seu redimendi adjiciatur, vel certè oppositum; ut redimere liceat, vel venditori, si reddat pretium; vel emptori, ut dimisso jure reddatur pretium; vel utrique, idque, vel intra spatium certi ac definiti temporis, vel quandocunque liberit, quo casu census

dicitur *redimibilis*, vel *irredimibilis*, his præmissis:

Quæres 1. an census realis sit usurarius, & illicitus? R. negativè, modò pretium, quo talis census emitur, sit justum, tale scilicet, quod vel lege taxatum sit, vel consuetudine approbatum: Constat ex Extravagante *Regimini* 1. & 2. de emptione, & venditione inter communes, ubi Martinus 5. & Calixtus 3. apud Haunold. tom. 4. de Just. tr. 10. n. 297. ejusmodi census reales, seu contractus censuales, declaravit, justos, licitos, & juri communi conformes. Et hoc procedit non solum de censu reali fructuario, sed etiam pecuniario, temporali, & perpetuo, etiam irredimibili, & redimibili, vel utrinque vel solum ad arbitrium unius, vel semper, vel intra certum temporis spatium.

Quæres 2. an census personalis sit usurarius, & illicitus? Quæstio est, an emptio census merè personalis ob lucrum cessans, damnum emergens, vel periculum, sit illicitus? Affirmant Navarr. de usuris n. 81. Lugo d. 27. S. 2. n. 25. si pretium non adæquat cumulum pensionum solvendarum; quia sic isti essent ducenti floreni; & tu dares solum centum, quod est iniquum. Negativam autem tenet Azor p. 3. l. 10. c. 5. q. 1. Lessius, Layman, & alii cum Pirhing hic à n. 74. docentes, ejusmodi contractum censualem personalem ex natura rei, & seclusà prohibitione legis humanæ, omnino licitum; quia potest quis licitè alteri vendere jus partis fructuum capiendorum ex suo prædio, ergo etiam certæ pecuniæ à se pendendæ. Ratio in contrarium allata instantiam habet in emptione census realis, quem etiam ipsi licitum docent. Not. autem censum personalem non ita posse constitui in persona libera, ut si ea non sit solvendo, creditor possit debitorem vendere, vel servituti subicere, si potest prædium vendi, vel vindicari; quia liber homo non potest pignori dari c. 2. de pignoribus; jus autem census est majus jure pignoris.

Quæres 3. quæ conditiones requirantur, ut licitus sit contractus censualis? R. jure naturæ requiri quatuor; 1. ut constituatur in re frugifera sufficiente ad solvendum onus annui redditus, 2. ut ematur justo pretio, hoc est illo, quod vel lege, vel consuetudine, & his deficientibus arbitrio